

הרתחת זפת בשבת

[מסכת שבת דף ע"ד עמוד ב']

אמר רבה בר רב הונא :
האי מאן דארתח כופרא - חייב משום מבשל.
פשיטא!
מהו דתימא : כיון דהדר ואיקושא - אימא לא,
קא משמע לן.

פירושי מילים:

האי מאן : מי	פשיטא : פשוט	ואיקושא : ומתקשה
דארתח : שהתיך	מהו דתימא : מהו שתאמר	אימא : נאמר
כופרא : זפת	דהדר : שחוזר	קא משמע לן : בא להשמיע לנו

עבודה

1. "המבשל" - אחד מאבות מלאכה האסורות בשבת.
קרא את ההגדה וסמן בקו את המילים המגדירות את פעולת המבשל.
הגדרת המבשל: המחמם חומר כלשהו באש כדי לעשות אותו ראוי יותר לתפקיד שהוא מיועד לו. הבישול הוא בדרך כלל בדברי מאכל שמחממים אותם באש כדי להכשירם לאכילה, אך יש גם בישול במתכות ובחומרים אחרים. אחד המקשה חומר על ידי בישול ואחד המרכך את החומר, כל שהאש מתקנת את החומר המתחמם באש הרי זה מבשל. ובמיני מאכל המבשל והאופה והצולה והקולה והמעגן חייבים משום מבשל. [עפ"י הרב שלמה מן ההר זצ"ל].

2. פעולת הבישול.

א. כאשר מבשלים חומרי מזון שונים, חלים בהם שינויים. כתוב איזה סוג שינויים חלים לפעמים בחומרי מזון בזמן הבישול. [דוגמא: שינוי צבע].
ב. לאחר הבישול, האם אפשר להחזיר את חומרי המזון שמהם מורכב התבשיל למצבם המקורי?

3. כאשר למדו באחת הכתות את דברי רבה בר רב הונא, התעוררו אצל התלמידים תמיהות (קשיים) אחדות:

יוסי: מה הטעם לדין?

דני: מה פתאום רבה בר רב הונא אמר את דבריו, הרי כל אחד יכול להבין

שאם אסור לבטל בטבת, ודאי שאסור להתין זפת?

אבי: משונה מאוד, מה פתאום אדם מתעסק עם זפת בטבת?

א. מי משולשת התלמידים כיוון לקושי שמעלה הגמרא?

ב. באיזו מילה משתמשת הגמרא כדי לבטא קושי זה?

4. שינויים החלים במים.

א. מה קורה כאשר מרתיחים מים?

ב. אם נאסוף את האדים ונקרר אותם, מה יקרה?

ג. מה קורה כאשר מקפיאים מים?

ד. מה קורה כאשר מפשירים את הקרח?

5. על ידי הבאת המים לטמפרטורות שונות משתנה צורת המים.

א. על ידי חימום משתנה הצורה מ _____ ל _____.

ב. על ידי קירור משתנה הצורה מ _____ ל _____.

ג. מה אינו משתנה בכל הפעולות הללו?

ד. מה ההבדל בין השינויים החלים במים לשינויים החלים בבישול חומרי מזון?

6. הרתחת זפת

האם השינוי שקורה לזפת הוא מסוג השינויים שקורים למים, או שהשינוי דומה

למה שקורה בבישול מזון? הסבר תשובתך!

7. מה החידוש שבדברי רבה בר רב הונא. השלם!

היה אפשר לחשוב ש _____

ורבה בר רב הונא מחדש לנו ש _____.

8. א. באיזה ביטוי משתמשת הגמרא במקום היה אפשר לחשוב?

ב. באיזה ביטוי משתמשת הגמרא במקום מחדש לנו ש...?